

РЕШЕНИЕ

26.11.2018

с. Верхний Услон

КАРАР

№ 38-428

**Югары Ослан муниципаль районының балигъ булмаганнар эшләрә
һәм аларның хокукларын яклау комиссиясе турындагы Нигезләмәгә
үзгәрешләр кертү хақында**

«Татарстан Республикасында балигъ булмаганнар эшләрә һәм аларның хокукларын яклау комиссияләре турында» 2011 елның 20 маендагы 26-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына, Югары Ослан муниципаль районы Уставына таянып,

**Югары Ослан муниципаль районы Советы
каrar кылды:**

1. Югары Ослан муниципаль районы Советының 2014 елның 25 апрелендәге 46-464 номерлы карары белән расланган Югары Ослан муниципаль районының балигъ булмаганнар эшләрә һәм аларның хокукларын яклау комиссиясе турында Нигезләмәгә түбәндәге үзгәрешләрне кертәргә:

1.1. Нигезләмәнең 1 бүлегенең 1.1 пунктында "балигъ булмаганнарны жинаять һәм жәмгыятькә каршы гамәлләр кылуга жәлеп итү " сүзләрен "балигъ булмаганнарны жинаять кылуга, башка хокукка каршы һәм (яки) жәмгыятькә каршы гамәлләр кылуга жәлеп итү, шулай ук аларны суицидаль гамәлләргә тарту очраклары" сүзләренә алмаштырырга";

2. " Югары Ослан муниципаль районының балигъ булмаганнар эшләрә һәм аларның хокукларын яклау комиссиясе турындагы" Нигезләмә текстын яңа редакциядә расларга (1 нче кушымта) .

3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Югары Ослан муниципаль районы Советының законлылык, хокук тәртибе һәм регламент буенча даими комиссиягә йөкләргә.

**Совет рәисе,
Югары Ослан муниципаль
районы Башлыгы**

М.Г. Зиятдинов

Югары Ослан муниципаль районының балигъ булмаганнар эшлэре һәм аларның хокукларын яклау комиссиясе турында Нигезләмә

Әлеге Нигезләмә Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының балигъ булмаганнар эшлэре һәм аларның хокукларын яклау комиссиясе турында (алга таба – Нигезләмә) «Балигъ булмаганнарның күзэтүчесезлеген һәм хокук бозуларын профилактикалау системасы нигезлэре турында» 1999 елның 24 июнендәге 120-ФЗ номерлы федераль закон, «Муниципаль районнарның һәм шәһәр округларының жирле үзидарә органнарына балигъ булмаганнар эшлэре һәм аларның хокукларын яклау комиссияләрен төзү һәм аларның эшчәнлеген оештыру буенча Татарстан Республикасы дәүләт вәкаләтләрен бирү турында» 2005 елның 30 декабрдәге 143-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, «Татарстан Республикасында балигъ булмаганнар эшлэре һәм аларның хокукларын яклау комиссияләре турында» 2011 елның 20 маендагы № 26-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы, балигъ булмаганнар эшлэре һәм аларның хокукларын яклау комиссияләре эшчәнлеген өлкәсендә мөнәсәбәтләрне жайга сала торган Россия Федерациясенен һәм Татарстан Республикасының башка закон һәм норматив хокукый актлары нигезендә, закон белән саклана торган мәнфәгатьләрне яклау чараларын тәмин итү, балигъ булмаганнарның күзэтүчесезлеген һәм хокук бозуларын кисәтү максатларында эшлэнгән.

1. Гомуми нигезләмэлэр

1.1. Югары Ослан муниципаль районының балигъ булмаганнар эшлэре һәм аларның хокукларын яклау комиссиясе (алга таба-муниципаль комиссия) балигъ булмаганнарның күзэтүчесезлеген һәм хокук бозуларын кисәтү системасы органнары һәм учреждениелэре эшчәнлеген координацияләү, моңа ярдәм итүче сәбәплэрне һәм шартларны ачыклау һәм бетерү, балигъ булмаганнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклауны тәмин итү, балигъ булмаганнарның күзэтүчесезлеген һәм хокук бозуларын кисәтү, социаль куркыныч хәлдә булган балигъ булмаганнарны педагогик тернәклэндерү, жинаятьлэрне кылуга, башка хокукка каршы һәм (яки) жәмгыятькә каршы гамәллэр кылуга жэлеп итү очраklarын ачыклау һәм кисәтү, шулай ук аларны суицидаль гамәллэргә тарту очраklары буенча даими эшлэүче орган булып тора.

1.2. Муниципаль комиссия балигъ булмаганнарның күзэтүчесезлеген һәм хокук бозуларын профилактикалау системасына керә.

2. Югары Ослан муниципаль районы комиссияләре оешу, составы, вәкаләтләр сроклары, компетенцияләре

2.1. Муниципаль комиссия Югары Ослан муниципаль район Советы карары нигезендә «Татарстан Республикасында балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау комиссияләре турында» Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән таләпләр нигезендә комиссиянең оешу тәртибенә һәм составына кертелә, шулай ук «Муниципаль районнарның һәм шәһәр округларының жирле үзидарә органнарына балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау комиссияләрен төзү һәм аларның эшчәнлеген оештыру буенча Татарстан Республикасы дәүләт вәкаләтләрен бирү турында» Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән Нигезләмәләр нигезендә, шул исәптән: муниципаль комиссия рәис, рәис урынбасары, җаваплы сәркатиб, комиссиянең башка әгъзалары составында төзелүне күз алдында тоту ;

Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенең социаль – мәдәни мәсьәләләр буенча урынбасары рәис итеп билгеләнә; муниципаль комиссия эшчәнлегенә белән житәкчелек итә; балигъ булмаганнарның күзэтүчесезлеген һәм хокук бозуларын профилактикалау торышы турындагы хисапларны закон тарафыннан билгеләнгән таләпләр нигезендә үтәү буенча муниципаль комиссия утырышын алып бара; хәлиткеч тавыш бирү хокукына ия муниципаль комиссия утырышын алып бара; муниципаль комиссия тарафыннан кабул ителә торган документларга имза сала; муниципаль комиссия рәисенең «Татарстан Республикасында балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау комиссияләре турында» Татарстан Республикасы Законы, әлегә Нигезләмә белән билгеләнгән башка функцияләрен гамәлгә ашыра; рәис булмаган очракта аның вазыйфасын рәис урынбасары башкара.

Муниципаль комиссия рәисе урынбасары итеп «Югары Ослан муниципаль районы мэгариф бүлеген» МКУ башлыгы билгеләнә.

Муниципаль комиссия рәисе урынбасары:

муниципаль комиссия рәисе йөкләмәләрен башкара;

муниципаль комиссия карарлары үтәләшен контрольдә тоту;

муниципаль комиссия утырышларында карау өчен материалларны үз вакытында әзерләүне контрольдә тоту.

2.2. Муниципаль комиссиянең җаваплы сәркатибе вазыйфасына билгеләп кую Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесе боерыгы белән башкарыла.

2.3. Муниципаль комиссиянең вазыйфаи бурычлары, җаваплы секретаре хокуклары, шулай ук аларга карата куела торган квалификация таләпләре Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесе боерыгы белән расланган «Татарстан Республикасында балигъ булмаганнар

эшләрә һәм аларның хокукларын яклау комиссияләре турында» Татарстан Республикасы Законы таләпләре нигезендә билгеләнә.

2.4. Муниципаль комиссия эгъзалары муниципаль комиссиядә жәмәгать башлангычларында эшлиләр.

Муниципаль комиссия эгъзалары материалларны (эшләр) караганда һәм муниципаль комиссия компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча фикер алышканда тигез хокукларга ия һәм түбәндәге функцияләргә гамәлгә ашыра:

муниципаль комиссия утырышында һәм аны эзерләүдә катнашалар;

алдан (муниципаль комиссия утырышына кадәр) аны карауга чыгарыла торган мәсьәләләр буенча материаллар белән танышалар;

мәсьәләне (материал, эш) карауны кичектереп тору һәм аның буенча өстәмә материаллар сорату турында тәкъдимнәр кертә;

балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын профилактикалау, аларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау, балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын ачыклау һәм бетерү буенча эшләрне камилләштерү буенча тәкъдимнәр кертә;

карала торган мәсьәләләр буенча муниципаль комиссия тарафыннан кабул ителә торган карарлар (материаллар, эшләр) буенча фикер алышуда катнашалар һәм аларны кабул иткәндә тавыш бирәләр;

административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексында каралган очракларда һәм тәртиптә административ хокук бозулар турында беркетмәләр төзи;

балигъ булмаганнарның мәгариф, хезмәт, ял, сәламәтлек саклау һәм медицина ярдәме, торакка һәм башка хокукларын гамәлгә ашыруны тәмин итүче оешмаларга, балигъ булмаганнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозу турында муниципаль комиссиягә кертгән хәбәрләргә тикшерү максатларында, балигъ булмаганнар белән көч куллану һәм рәхимсез мөгамәләнең бүтән рәвешләрен куллану очракларында билгеле булган аларның тормышына һәм сәламәтлегенә карата янаулар булу, шулай ук балигъ булмаганнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозуга, аларның күзәтүчесезлегенә һәм кылуына;

муниципаль комиссия рәисе йөкләмәләрен үтиләр.

2.5. Муниципаль комиссиягә һәм аның эгъзаларына бирелә торган вәкаләтләр сроклары «Татарстан Республикасында балигъ булмаганнар эшләрә һәм аларның хокукларын яклау комиссияләре турында» Татарстан Республикасы Законы нигезендә билгеләнә.

2.6. Муниципаль комиссия вәкаләтләрен «Татарстан Республикасында балигъ булмаганнар эшләрә һәм аларның хокукларын яклау комиссияләре турында» Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән компетенция нигезендә гамәлгә ашыра.

2.7. Муниципаль комиссия карары буенча аның утырышларында киңәш бирү тавышы хокукы белән башка органнар һәм учреждениеләр, шулай ук балигъ булмаганнар һәм аларның гаиләләре проблемаларын хәл итү белән шөгыйльләнгән оешмалар, ижтимагый берләшмәләр вәкилләре катнаша ала.

3. Югары Ослан муниципаль районының балигъ булмаганнар эшләрә һәм аларның хокукларын яклау комиссиясе эшчәнлеген оештыру.

Югары Ослан муниципаль районының балигъ булмаганнар эшләрә һәм аларның хокукларын яклау комиссиясе тарафыннан материаллар (эшләр) карап тикшерү.

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының балигъ булмаганнар эшләрә һәм аларның хокукларын яклау комиссиясе тарафыннан кабул ителә торган карарлар.

3.1. Муниципаль комиссиянең агымдагы эше аның рәисе тарафыннан расланган еллык эш планы нигезендә гамәлгә ашырыла. Муниципаль комиссиянең аерым мәсьәләләр һәм эшчәнлек юнәлешләрә буенча эш тәртибе аның рәисе тарафыннан билгеләнә.

3.2. «Татарстан Республикасында балигъ булмаганнар эшләрә һәм аларның хокукларын яклау комиссияләре турында» 2011 елның 20 маендагы 26-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясы нигезендә материаллар (эшләр) муниципаль комиссия тарафыннан карау өчен нигез булып торалар:

балигъ булмаган, аның ата-анасының яки башка законлы вәкилләренен, шулай ук башка затларның белдерүе;

муниципаль комиссия инициативасы;

балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын профилактикалау системасы органнарын һәм учреждениеләрен тәкъдим итү; эш бирүче үтенечнамәсе;

балигъ булмаганнарға карата ижтимагый куркыныч эш кылган өчен аларга жинаять жаваплылыгы каралган яшь тулганчы эчке эшләр органы, прокуратура карары;

административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексында һәм административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы законнарында каралган тәртиптә тапшырылган материаллар (эшләр);

гражданнар мөрәжәгатъләре;

Россия Федерациясе законнары һәм Татарстан Республикасы законнары белән каралган башка нигезләр.

3.3. Муниципаль комиссиягә карау өчен кергән материаллар (эшләр) аларны үз вакытында һәм дәрәс хәл итүне тәэмин итү максатларында муниципаль комиссия рәисе яисә рәис урынбасары тарафыннан алдан өйрәнелә.

Кергән эшләрне һәм материалларны алдан өйрәнү процессында билгеләнә:

муниципаль комиссия тарафыннан кергән материалларны (эшләр); карап тикшерүнең ведомствога буйсынуы;

чакырылырга тиешле затлар даирәсе яки утырышка чакыру;

кергән материалларны (эшләрне) һәм аларны дәрәс һәм вакытында карау, өстәмә материалларны бетерү өчен эһәмияткә ия булган хәлләрне өстәмә тикшерүне үткәрү зарур;

материалларны (эшләрне) вакытында карау өчен эһәмияте булган башка чараларны кабул итүнең максатка ярашлы булуы.

Материалларны (эшләр) алдан өйрәнү аларның кергән көннән алып 7 көнгә кадәр вакыт эчендә башкарыла.

Материалларны (эшләрне) алдан өйрәнү нәтижәләре буенча муниципаль комиссия тарафыннан түбәндәге карарлар кабул ителергә мөмкин:

- кызыксынган затлар утырышы вакыты һәм урыны турында хәбәрнамә белән эшне карап тикшерүгә билгеләү турында;

- әгәр аларны карап тикшерү муниципаль комиссия компетенциясенә керми икән, алынган материалларны (эшләрне) кире кайтару турында яисә тапшырылган материал (эш) орган тарафыннан өстәмә тикшерү үткәрү таләп ителә;

- материалларны (эшләр) хокук саклау органнарына, судка балигь булмаган ата-аналарның (законлы вәкилләренә), административ хокук бозу составының бүтән затларының гамәлләрендә материалларны (эшләр) алдан өйрәнү барышында материалларны (эшләр) алдан өйрәнгән вазыйфаи затны административ хокук бозу составын (гамәл кылмау) яисә жинаять составы билгеләрен (күрсәтелгән) очрактарда материалларны (эшләр) алдан өйрәнгән вазыйфаи зат аларны әлегә шартлар ачыкланганнан соң биш көн эчендә жиберүне тәмин итә;

- кергән материалларны тикшерүне үткәрү яки аны тиешле белгечләргә үткәрүне йөкләү турында;

- муниципаль комиссия утырышында каралырга тиешле мәсьәләләр буенча балигь булмаган, аның ата-аналары (законлы вәкилләре) үтенечнамәсен карау турында;

- балигь булмаганнарның хокукларын һәм закон белән саклана торган мәнфәгатьләрен яклауга гариза белән судка мөрәжәгать итү турында;

- оператив хәл анализыннан һәм билгеле бер территориядә булган һәм муниципаль комиссиягә материаллар (эшләр) жиберүнең сәбәбе булган фактлардан чыгып муниципаль комиссиянең күчмә утырышын билгеләү турында.

3.4. Муниципаль комиссия утырышларының вакыты һәм урыны турында балигь булмаганнарға, аларның ата-аналарына (законлы вәкилләренә), утырышларга бер тәүлек кала катнашу мәжбүри дип таныла торган башка затларга хәбәр ителә.

Муниципаль комиссия утырышының вакыты һәм урыны турында Югары Ослан муниципаль районы прокурорына хәбәр ителә.

3.5. Муниципаль комиссия тарафыннан кабул ителгән материаллар (эшләр) кергән көннән алып 15 көн эчендә каралырга тиеш.

3.6. Муниципаль комиссия утырышлары эш планы нигезендә айга ике тапкыр, шулай ук кирәк булганда үткәрелә.

3.7. Муниципаль комиссия утырышлары, эгәр аларда аның эгъзаларының яртысыннан да ким булмаган өлеше катнашса, хокуклы санала, утырышта муниципаль комиссия рәйесе яки аның урынбасары, шулай ук муниципаль комиссиянең җаваплы секретаре катнашырга тиеш. Муниципаль комиссия эгъзалары аның утырышларында алмаштыру хокукыннан башка катнаша.

3.8. Материалны (эшне) карау башланыр алдыннан муниципаль комиссия утырышы барышында билгеләнә:

муниципаль комиссия тарафыннан коллегияль орган буларак карар кабул итү өчен кирәкле кворум билгеләү максатларында утырышка муниципаль комиссия эгъзаларының килүе;

эштә катнашучы затларның килүе (кирәк булган очракта) муниципаль комиссия утырышын үткәрү турында хәбәр ителгән затлар юклыгында эшне карау мөмкинлеге турында, шул исәптән читтән торып карауга нәтижә (карар) чыгару мөмкинлеге турында карар кабул ителә (кирәк булган очракта);

жәза билгеләү турында карар чыгару өчен административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексы тарафыннан билгеләнгән административ җаваплылыкка тарту вакыты чыгу факты булу яисә булмау.

3.9. Нигезле сәбәпләрсез муниципаль комиссия утырышына иҗтимагый куркыныч эшчәнлек алып барган балигъ булмаганнарга карата җинаять җаваплылыгы каралган, яки балигъ булмаган яки аның ата-аналарына (законлы вәкилләргә) административ хокук бозу турындагы эш карала торган материалларны карап тикшерә торган материалларны закон нигезендә кабул ителгән муниципаль комиссиянең мотивлаштырылган карары буенча мәҗбүри китерүгә дучар ителергә мөмкин.

Муниципаль комиссия утырышына җитди сәбәпләрсез шаһитлар, эш бирүчеләр, оешма һәм учреждение вәкилләре, аларда катнашу мәҗбүри дип танылган башка затлар килмәсә, муниципаль комиссия эшне карауны кичектерергә һәм аларны хакимият, җәмәгать оешмалары, аларның эше яки уку урыны буенча китертү өчен чаралар күрергә мөмкин.

3.10. Муниципаль комиссия утырышларында материаллар (эш) карап тикшерелә торган балигъ булмаган, аның ата-аналары (законлы вәкилләре), ә кирәкле очракларда педагог, башка затларның комиссия теләгәнчә булуы мәҗбүри.

Сакчыга (адвокат) балигъ булмаган кешегә материаллар кергән көннән алып комиссия эшендә катнашырга рөхсәт ителә.

Балигъ булмаганнарга, аның ата-аналарына (законлы вәкилләренә) карата материаллар, утырышны үткәрү вакыты һәм урыны турында үз вакытында хәбәр итү һәм материалларны (эш) карауны кичектереп торыу турында гариза алынмау шарты белән, кабат күрсәтелмәгән очракта, каралырга мөмкин.

3.11. Балигъ булмаганнарның хокукларын һәм закон белән саклана торган мәнфәгатьләрен бозуга бәйле материалларны (эшләрне) караганда, муниципаль комиссия әлеге хокук бозуларның сәбәпләрен һәм шартларын

һәрьяклап өйрәнергә һәм балигъ булмаганнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклауны тәмин итүче чаралар күрергә тиеш.

3.12. Балигъ булмаганнарның хокук бозулар турындагы эшләрне муниципаль комиссия ябык утырышта карый.

3.13. Ижтимагый куркыныч гамәлләр кылган балигъ булмаганнарға карата җинаять җаваплылығы җитә торган, административ хокук бозу турында эш, балигъ булмаганнарға яки аның ата-анасына (законлы вәкилләре) яки ата-ананың (законлы вәкилләрнең) берсе, муниципаль комиссия балигъ булмаган, аның ата-анасының (законлы вәкилләренең) яисә зыян күргән, шаһитның (шаһитларның), сакчының (адвокатның) яисә зыян күргән (законлы вәкилләренең) аңлатмаларын, прокурор бәяләмәсе, башка затларны тыңлый.

3.14. Карала торган материал (эш) үзенчәлеген исәпкә алып, фикер алышу балигъ булмаганнарға тискәре йогынты ясарга мөмкин булган хәлләрне тикшерү барышында рәислек итүче аерым мәсьәләләрне ачыклау өчен балигъ булмаган балаларның ата-аналары (законлы вәкилләре) булмавына аңлатмаларын тыңлауны яисә балигъ булмаган бала булмауда соңгыларының аңлатмаларын тыңлауны таләп итәргә хокуклы. Шулай ук вакытта сакчыны (адвокатны) читкә чыгару рәхсәт ителми.

3.15. Муниципаль комиссия каралучы материалның (эшнен) аерым мәсьәләләре турында фикер алышырга хокуклы, материалны (эшне) карап тикшерүдән вакытлыча катнашучыларны утырыштан алырга хокуклы. Шулай ук вакытта утырышта катнашучы Югары Ослан муниципаль районы прокуроры (прокуратура органнары хезмәткәре) әлеге мәсьәләләр буенча фикер алышканда калырга хокуклы.

3.16. Балигъ булмаган яшүсмернең психик яктан тулы канлы булуына шик туган очракта, муниципаль комиссия карала торган материал (эш) буенча, балигъ булмаганнарға психологик-педагогик яки медицина тикшерүе үткәргү өчен законнарда каралган чаралар күрә.

3.17. Муниципаль комиссия әгъзалары муниципаль комиссия утырышында фикер алышкан материаллар (эшләр) һәм затлар турында мәгълүматны әлеге затларның ризалыгыннан башка белдерергә хокуклы түгел.

Комиссия эшен массакүләм мәгълүмат чараларында муниципаль комиссия рәисе рәхсәте белән яктырту максатларында, муниципаль комиссия эше барышында фикер алышынган балигъ булмаганнарның һәм башка затларның шәхси мәгълүматларын күрсәтмичә, журналистларга тиешле мәгълүмат бирү рәхсәт ителә.

Гражданның шәхси тормышы турында мәгълүматларны, шулай ук балигъ булмаганнарға зыян китерә ала торган мәгълүматларны тараткан өчен комиссия әгъзалары закон нигезендә җаваплы.

3.18. Эш шартларын һәрьяклап һәм тулысынча тикшергәннән соң муниципаль комиссия күздә тоткан түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

законнарда каралган йогынты чараларын куллану;

муниципаль комиссиядә балигъ булмаган бала, аның ата-аналары (законлы вәкилләре), балигъ булмаган балалар гаиләсен исәпкә кую;

законнарга каршы килми торган һәм балигъ булмаганнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклауга юнәлдерелгән чаралар куллану;

административ хокук бозу турындагы эш буенча эшне туктату;
эшне карауны башка көнгә кичектерү һәм күчерү;
эшне карап тикшерүне кичектерү һәм өстәмә тикшерү үткәрү;
эшне прокуратура органнарына, судка, башка вәкаләтле органнарга тапшырырга.

3.19. Муниципаль комиссия карарлары ачык тавыш бирү юлы белән кабул ителә.

Тавыш бирүгә муниципаль комиссия әгъзаларының бер, ике яки берничә тәкъдиме куела ала.

Бары тик бер тәкъдим һәм комиссия әгъзаларының каршы килмәве булганда тавыш бирү үткәрелергә мөмкин. Мондый очракта каршылыктар булмау муниципаль комиссия әгъзаларының тәкъдим ителгән карар варианты белән ризалыгы буларак кабул ителә.

Әгәр аның өчен гади күпчелек әгъзалары тавыш бирсә, карар кабул ителгән дип санала. Тавыш саны тигез булган очракта комиссия утырышында рәислек итүче тавышы хәлиткеч булып тора. Шул ук вакытта рәислек итүче башта тавыш бирмәгән фикерне хупларга хокуклы.

Карала торган материалның (эшнең) үзенчәлеген исәпкә алып тавыш бирү материал (эш) тикшерелә торган зат, шулай ук материалны (эшне) тикшерүдә катнашучы башка затлар катнашлыгында да үткәрелергә мөмкин.

Муниципаль комиссия әгъзасы, муниципаль комиссия карары белән килешмәгән, муниципаль комиссия утырышы беркетмәсенә мәжбүри рәвештә беркетелергә тиешле язма рәвештә үз фикерен белдерергә хокуклы.

3.20. Муниципаль комиссия карарлары «Татарстан Республикасында балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау комиссияләре турында» Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән түбәндәге таләпләр нигезендә карарлар, күрсәтмәләр, билгеләр рәвешендә чыгарыла:

3.20.1. Муниципаль комиссия карарлары балигъ булмаганнарга, аларның ата-аналарына яки башка законлы вәкилләренә, башка затларга карата конкрет материаллар (эшләр) карау нәтижәләре буенча, шулай ук мәгариф оешмалары күрсәтмәләрен, башка оешмаларның мөрәҗәгатьләрен һәм үтенечләрен карау нәтижәләре буенча кабул ителә.

3.20.2. Муниципаль комиссиянең тәкъдимнәре Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын бетерү максатларында оешмаларга, шулай ук аларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозуга кертелә.

3.20.3. Муниципаль комиссия карарлары һәм күрсәтмәләре язма рәвештә баян ителергә һәм мотивацияләнергә тиеш.

3.20.4. Административ хокук бозулар турындагы эшләрне караганда муниципаль комиссия карарын карап тоту, шулай ук аның законлы көченә керү сроклары һәм тәртибе административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе Кодексы белән билгеләнә.

3.20.5. Йогынты чараларын кабул итү турында карарда, балигъ булмаган баланы урнаштыру яисә аның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклауга чаралар күрү турында күрсәтелә:

муниципаль комиссиянең исеме;

дата;

утырышны үткәру вакыты һәм урыны;

комиссия әгъзалары һәм анда булмаган әгъзалар турында мәгълүматлар;

материал (эш) тикшерелә торган зат, шулай ук утырышта катнашучы башка затлар турында мәгълүматлар;

көн тәртибенә каралган мәсьәлә буенча чыгарылган карар;

материал (эшләр) тикшергәндә билгеләнгән хәлләр, шул исәптән: каралучы мәсьәлә буенча балигъ булмаганнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозу (алар булганда) буенча ачыкланган сәбәпләр һәм шартлар турында белешмәләр; балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлегенә, сукбайлыгына, хокук бозуларга һәм жәмгыятькә каршы гамәлләргә (алар булганда) ярдәм итә торган шартлар турында белешмәләр;

карап тикшерелгән материал(эш) буенча муниципаль комиссиянең дәлилләнгән карары;

балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген, хокук бозуларын һәм жәмгыятькә каршы гамәлләрен булдыручы сәбәпләр һәм шартлар ачыкланган очракта, балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын профилактикалау системасының тиешле органнары яки учреждениеләре күрергә тиешле чаралар күрелергә тиеш; әлеге чаралар күрелергә тиешле сроклар;

муниципаль комиссия тарафыннан балигъ булмаган балага социаль ярдәм күрсәтү чаралары һәм аны күрсәтү ысуллары тәкъдим ителә;

әлеге карарга шикаять бирү срокларын һәм тәртибен аңлату турында белешмәләр.

3.20.6. Муниципаль комиссия карары һәм күрсәтмәсе муниципаль комиссия утырышында рәислек итүче тарафыннан имзалана, материал (эш) карап тикшерелгәннән соң кичекмәстән игълан ителә, аңа шикаять бирү өчен билгеләнгән вакыт узгач үз көченә керә.

3.20.7. Муниципаль комиссия карары яки аны тәкъдим итү дөүләт хакимиятенең тиешле органнарына, жирле үзидарә органнарына, оешмаларга үтәү өчен жибәрелә.

3.20.8. Карар яки муниципаль комиссия тәкъдим итү күчермәсе яки аннан өзөмтә балигъ булмаган балага, аның ата-анасына яки башка законлы вәкилләренә, башка кызыксынган затларга тапшырыла яки аны кабул иткән көннән соң өч көн эчендә тиешле органнарга, учреждениеләргә һәм оешмаларга жибәрелә.

3.20.9. Муниципаль комиссиянең билгеләмәләре административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексында каралган очракларда һәм тәртиптә кабул ителә.

3.21. Материалларны (эшләр) карау барышында балигъ булмаган балаларның ата-аналары (законлы вәкилләре), административ хокук бозу

составының башка затлары гамәлләрендә (гамәл кылмау) ачыкланган очракта муниципаль комиссия карамагында булмаган муниципаль хокук бозу составы яисә жинаять составы билгеләре ачыкланган очракта муниципаль комиссияләр күрсәтелгән материалларны (эшләр) биш көн эчендә хокук саклау органнарына, судка жиберә.

3.22. Муниципаль комиссияләр утырышлары беркетмәләре муниципаль комиссияләрнең һәр утырышында алып барыла һәм үз эченә түбәндәге мәжбүри нигезләмәләрне ала:

муниципаль комиссияләр утырышлары датасы һәм урыны;

муниципаль комиссияләрнең атамасы һәм составы;

карала торган материалларның(эшләр) эчтәлеге;

материаллар (эшләр) карап тикшерү өчен кирәкле затлар турында белешмәләр карау өчен фамилиясе, исеме, атасының исеме, туу датасы һәм урыны, яшәү урыны һәм башка әһәмияте булган затлар турында белешмәләр;

утырышларда катнашучы затларның килүе турында мәгълүмат, аларның хокукларын һәм бурычларын аңлату;

утырышларында катнашучы затларга аңлатмалары;

утырышларда белдерелгән үтенечнамәләрнең эчтәлеге һәм аларны карау нәтижәләре;

кабул ителгән карарларны игълан итү турында белешмәләр;

кабул ителгән карарларга шикаять бирү срокларын һәм тәртибен аңлату турында белешмәләр.

Муниципаль комиссия утырышларының беркетмәләре муниципаль комиссия утырышында рәислек итүче һәм җаваплы сәркатип тарафыннан имзаланалар.

3.23. Муниципаль комиссия тарафыннан каралган материаллар (эшләр), муниципаль комиссиянең гамәлләре (гамәл кылмау) буенча кабул ителгән карарлар, күрсәтмәләр һәм билгеләмәләр судка яисә республика комиссиясенә закон нигезендә билгеләнгән вәкаләтләр нигезендә шикаять бирелергә мөмкин.

3.24. Муниципаль комиссия күзәтүчесезлек, наркомания, токсикомания, эчкечелек, хокук бозулар, һәлакәтләр һәм имгәнүләр, балигъ булмаганнарның хезмәт, торак һәм башка хокукларын бозу турында мәгълүмати, аналитик һәм статистик материаллар жыюны, өйрәнүне һәм гомумиләштерүне гамәлгә ашыра, әлеге күренешләрне кисәтү, балигъ булмаганнарның хокук бозуларын, хокук бозуларны булдырмый калуга ярдәм итүче сәбәпләрне һәм шартларны бетерү, республика комиссиясенә һәм жирле үзидарә органнарына хисаплар һәм башка мәгълүмат жиберүне оештыра, шулай ук материаллар (эшләр), утырышларда карап тикшерелгән, әлеге исәп мәгълүматларын Югары Осман муниципаль районы чикләрендә гомумиләштереләр, бу өлкәдәге өзгыятьне яхшырту буенча вәкаләтле органнар каравына тәкъдимнәр әзерлиләр һәм кертәләр.

3.25. Квартал саен, хисап чорыннан соң килүче айның 5 числосына кадәр муниципаль комиссия республика комиссиясенә һәм жирле үзидарә органнарына балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын профилактикалау эше турында хисаплар әзерли һәм жиберә, шулай ук

күзәтүчесезлекне, наркомания, токсикомания, эчкечелек, хокук бозуларны, һәлакәтләр һәм имгәнүләрне, хезмәт, торак һәм башка хокук бозуларны кисәтү чаралары турында башка мәгълүмат кертә һәм бу өлкәдә вәзгыятьне яхшырту буенча тәкъдимнәр кертә.

3.26. Муниципаль комиссия бланкка һәм үз исеме белән печатькә ия.

4. Йомгаклау нигезләмәләре

4.1. Муниципаль комиссияне финанс белән тәмин итү Татарстан Республикасының чыгым йөкләмәләре булып тора.

4.2. Муниципаль комиссия төзү һәм эшчәнлеген оештыру буенча Татарстан Республикасы дәүләт вәкаләтләре бирелгән жирле үзидарә органнарына әлегә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәкле матди һәм финанс чаралары тапшырыла.

4.3. Муниципаль комиссия эшчәнлеген контрольдә тоту Республика комиссиясе тарафыннан башкарыла.

4.4. Муниципаль комиссиянең эшчәнлегенә Югары Ослан муниципаль район Советы карары белән туктатыла.

**Совет рәисе,
Югары Ослан муниципаль
районы Башлыгы**

М.Г. Зиатдинов